

Plan Działania Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego na rok 2024

Polska Agencja Nadzoru Audytowego (Agencja), sprawuje nadzór publiczny nad:

- wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta,
- działalnością firm audytorskich,
- działalnością Polskiej Izby Biegłych Rewidentów

i jest właściwym organem w rozumieniu rozporządzenia UE nr 537/2014.

Jako organ nadzoru, działając w interesie publicznym, Agencja dąży do zapewnienia najwyższej jakości i rzetelności:

- badań sprawozdań finansowych,
- innych usług atestacyjnych,
- usług pokrewnych,

przez co przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego oraz interesariuszy, w tym inwestorów.

Dbłość o podnoszenie poziomu wiarygodności sprawozdań finansowych, wzmocnienie współpracy Agencji z innymi organami państwa w zakresie zwiększania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, propagowanie wiedzy o roli audytu w stosunkach społeczno-gospodarczych oraz upowszechnianie w świadomości społecznej znaczenia zadań i działań Agencji przyczynia się do budowania zaufania pomiędzy uczestnikami rynku i zaufania do organów władzy publicznej. W tym celu Agencja realizuje zadania w zakresach:

- zapewniania właściwego funkcjonowania systemów zapewnienia jakości,
- nadzoru nad wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta,
- nadzoru nad działalnością firm audytorskich,
- prowadzenia rejestrów publicznych dotyczących firm audytorskich,
- nadzoru nad działalnością Polskiej Izby Biegłych Rewidentów (PIBR),
- monitorowania rynku usług świadczonych przez biegłych rewidentów i firmy audytorskie,
- analizy zaobserwowanych zjawisk i reakcji na nie,
- współpracy międzynarodowej, w szczególności z Komisją Europejską, organami nadzoru z innych państw Unii Europejskiej oraz państw trzecich, a także Komitetem Europejskich Organów Nadzoru Audytowego (KEONA) i europejskimi urzędami nadzoru.

Działania Agencji stanowią wsparcie dla innych organów władzy publicznej, organów kontroli, organów ochrony prawa i innych podmiotów realizujących zadania publiczne.

W ramach wykonywania zadań ustawowych w roku 2024 Agencja będzie dążyła do osiągnięcia następujących celów:

Cel A. Zapewnienie najwyższej jakości i rzetelności badań sprawozdań finansowych oraz usług atestacyjnych innych niż badanie ustawowe i usług pokrewnych:

1) w zakresie systemu zapewnienia jakości:

- a) planowanie kontroli na podstawie informacji uzyskanych w ramach współpracy z KNF i GPW S.A.,
- b) uwzględnienie przy planowaniu kontroli ryzyk występujących przy badaniu określonych rodzajów jednostek (kontrole dziedzinowe¹),
- c) przygotowanie planów kontroli na okres od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. w oparciu o przeprowadzoną analizę ryzyka,
- d) przygotowanie planów kontroli na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. w oparciu o przeprowadzoną analizę ryzyka,
- e) przeprowadzanie kontroli planowych i doraźnych,
- f) przeprowadzanie kontroli tematycznych w odniesieniu do usługi atestacyjnej dotyczącej audytu zewnętrznego związanego z ustaleniem wskaźników referencyjnych WIBOR, WIRON i WIBID,
- g) identyfikacja nieprawidłowości najczęściej występujących w firmach audytorskich,
- h) publikowanie informacji o rezultatach i wniosków z kontroli planowych,
- i) prezentowanie uczestnikom rynku ustaleń i wniosków z kontroli tematycznych,
- j) monitorowanie rynku usług świadczonych przez biegłych rewidentów i firmy audytorskie, w szczególności w zakresie, o którym mowa w art. 27 rozporządzenia UE nr 537/2014 – sporządzenie sprawozdania z monitorowania rynku za 2023 r.,
- k) prowadzenie prac dotyczących procedur audytu w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Zakładany rezultat:

Realizacja planów kontroli, w szczególności w odniesieniu do firm audytorskich badających jednostki zainteresowania publicznego oraz w zakresie kontroli dziedzinowych.

¹ Przez kontrole dziedzinowe rozumie się kontrole przyjęte w planach kontroli Agencji firm audytorskich przeprowadzających badania ustawowe banków, ubezpieczycieli i funduszy inwestycyjnych.

Poprawa działania systemów wewnętrznej kontroli jakości w firmach audytorskich i jakości świadczonych usług.

Przygotowanie do kontroli usług atestacyjnych w odniesieniu do sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju.

2) w zakresie nadzoru publicznego nad wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta oraz działalnością firm audytorskich:

- a) prowadzenie działań pokontrolnych, w tym:
 - prowadzenie postępowań administracyjnych wobec firm audytorskich,
 - prowadzenie dochodzeń dyscyplinarnych wobec biegłych rewidentów wynikających ze zidentyfikowanych nieprawidłowości podczas kontroli,
 - występowanie, jako oskarżyciel, w postępowaniach sądowych w sprawach przewinień dyscyplinarnych popełnionych przez biegłych rewidentów w związku z badaniem ustawowym oraz wykonywaniem innych usług atestacyjnych lub usług pokrewnych,
- b) rozpatrywanie zawiadomień o podejrzeniu naruszenia przez biegłego rewidenta, firmę audytorską lub inny podmiot przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym lub rozporządzenia UE nr 537/2014,
- c) prowadzenie postępowań administracyjnych z zakresu rejestrów publicznych, to jest dotyczących:
 - wpisu, odmowy zmiany danych albo skreślenia firmy audytorskiej z listy firm audytorskich,
 - wpisu, odmowy zmiany danych albo skreślenia jednostek audytorskich pochodzących z państw trzecich na listę,
- d) prowadzenie listy firm audytorskich oraz dokonywanie aktualizacji danych,
- e) monitorowanie wykonywania przez firmy audytorskie obowiązków w zakresie sprawozdawczości i wnoszenia opłat oraz prowadzenie postępowań administracyjnych w związku z niewykonywaniem tych obowiązków.

Zakładany rezultat:

Przypisanie skutków prawnych zidentyfikowanym nieprawidłowościom poprzez prowadzenie albo udział w postępowaniach umożliwiający ustalenie naruszenia przepisów prawa lub zasad wykonywania zawodu.

Podniesienie świadomości firm audytorskich i biegłych rewidentów w zakresie konsekwencji niestosowania się do przepisów prawa lub zasad wykonywania zawodu.

Zmniejszenie odsetka firm audytorskich nieprawidłowo badających sprawozdania finansowe oraz świadczących inne usługi atestacyjne lub usługi pokrewne.

Poprawa aktualności rejestrów publicznych firm audytorskich i biegłych rewidentów.

Zmniejszenie odsetka firm audytorskich niewypełniających lub nieprawidłowo wypełniających obowiązki sprawozdawcze oraz dotyczące wnoszenia opłaty z tytułu nadzoru.

Podniesienie poziomu ściągalności opłaty z tytułu nadzoru.

3) w zakresie wspierającym sprawowanie nadzoru publicznego:

- a) prowadzenie i rozwijanie współpracy międzynarodowej, w szczególności aktywny udział w pracach KEONA i w działaniach podejmowanych z organami nadzoru z innych państw Unii Europejskiej oraz państw trzecich,
- b) wymiana doświadczeń w ramach Międzynarodowego Forum Niezależnych Regulatorów Audytu (IFIAR), w tym w zakresie doskonalenia procedur kontroli systemu jakości w firmach audytorskich działających w sieciach,
- c) przekazywanie właściwym organom innych państw informacji o wpisie albo skreśleniu z listy firm audytorskich firmy audytorskiej zatwierdzonej w innym państwie Unii Europejskiej,
- d) wymiana informacji w ramach współpracy z KNF i GPW S.A.,
- e) kontynuowanie działań niezbędnych do wdrożenia transparentnego systemu informowania o wynikach kontroli systemów jakości firm audytorskich, w tym przeprowadzenie analizy prawnej,
- f) pozyskiwanie informacji o funkcjonowaniu rynku, w tym w ramach tematycznych, cyklicznych i otwartych spotkań z firmami audytorskimi,
- g) analiza dostępnych danych, w tym pozyskiwanych od firm audytorskich, i wykorzystanie jej wyników przy kształtowaniu polityki nadzorczej,
- h) opiniowanie aktów prawnych oraz przedstawianie propozycji zmian legislacyjnych dotyczących biegłych rewidentów i firm audytorskich
- i) udział w procesie mającym na celu wdrożenie przepisów dotyczących sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, a także wsparcie procesu przyjęcia przez PIBR krajowych standardów, procedur lub wymogów atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, które byłyby stosowane do czasu przyjęcia przez Komisję Europejską standardu atestacji obejmującego tę samą kwestię.

Zakładany rezultat:

Wykorzystywanie doświadczeń międzynarodowych w budowaniu zaufania do nadzoru publicznego, rynku audytowego oraz przyczyniania się do ochrony uczestników obrotu gospodarczego.

Wzmacnianie potencjału analitycznego Agencji między innymi w celu coraz bardziej sprawnej i efektywnej realizacji zadań ustawowych oraz przyczyniania się do wzmacniania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

Ukształtowanie rozpoznawalnej w Polsce i Unii Europejskiej marki i wizerunku Agencji.

Ugruntowanie postrzegania Agencji jako nadzorcy, który kontroluje, egzekwuje, monitoruje i edukuje.

Przeprowadzenie analizy prawnej obejmującej regulacje w innych państwach dotyczące systemu informowania o wynikach systemów jakości firm audytorskich.

Intensyfikacja dialogu z firmami audytorskimi i biegłymi rewidentami.

Cel B. Prowadzenie nadzoru publicznego nad działalnością PIBR poprzez:

1) kontrolę realizacji zadań powierzonych w ramach nadzoru publicznego:

- a) monitorowanie działań PIBR w zakresie ustanawiania i utrzymywania na właściwym poziomie jakości uwzględniających wyniki kontroli krajowych standardów wykonywania zawodu, krajowych standardów kontroli jakości, zasad etyki zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem:
 - prac związanych z polonizacją zestawu standardów znajdujących się w Handbooku IAASB 2021,
 - prac dotyczących standardu badania sprawozdań finansowych mniej złożonych jednostek,
 - standardów atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju,
- b) monitorowanie zakresu obligatoryjnego doskonalenia zawodowego oraz wypełniania przez biegłych rewidentów obowiązków z zakresu obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w 3-letnim cyklu rozliczeniowym 2021-2023 oraz 2024 r. i prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wobec biegłych rewidentów dotyczących naruszenia ww. obowiązków,
- c) monitorowanie realizacji przez PIBR zadań w ramach nadzoru publicznego, wykonalności kar oraz wykorzystania środków przekazywanych przez Agencję.

Zakładany rezultat:

Zapewnienie przedstawiania propozycji oraz prowadzenia dialogu w ramach przygotowywania nowych standardów, celem ich późniejszego dostosowania do regulacji krajowych.

Zapewnienie zgodności z prawem działań PIBR w zakresie poddanym nadzorowi.

Zmniejszenie odsetka biegłych rewidentów niewykonujących obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego.

2) kontrolę realizacji zadań samorządu zawodowego biegłych rewidentów:

- a) analizowanie uchwał organów PIBR oraz ich zatwierdzanie lub zaskarżanie do sądu administracyjnego w przypadkach określonych w ustawie,
- b) weryfikację podejmowanych działań przez PIBR o charakterze systemowym w związku z upublicznianymi wnioskami Agencji w ramach prowadzanego nadzoru,
- c) rozpatrywanie odwołań od uchwał PIBR, do których mają zastosowanie przepisy ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego,

Zakładany rezultat:

Zapewnienie zgodności z prawem działań PIBR w zakresie poddanym nadzorowi, ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji inicjowania działań mających na celu ochronę interesów zawodowych biegłych rewidentów przy uwzględnieniu interesu publicznego.

Cel C. Informatyzacja obsługi firm audytorskich i pracy Agencji poprzez:

- a) usprawnianie i rozwój udostępnionych funkcjonalności systemu informatycznego elektronicznej obsługi firm audytorskich (STREFA),
- b) zapewnienie wsparcia dla systemu informatycznego elektronicznej obsługi firm audytorskich (STREFA) na lata 2024 - 2026
- c) rozbudowę systemu Kontrola o niezbędne funkcjonalności,
- d) zainicjowanie prac celem rozpoznania potrzebnych zmian w systemie STREFA w zakresie zrównoważonego rozwoju,

Zakładany rezultat:

Ułatwienie firmom audytorskim korzystania z systemu STREFA; ograniczenie możliwości wystąpienia błędów po stronie firm audytorskich.

Usprawnienie procesu planowania kontroli i analizy ich wyników.

Integracja systemu STREFA z rejestrem biegłych rewidentów prowadzonym przez PIBR.

Dostosowanie informatyzacji obsługi listy firm audytorskich do implementowanych przepisów dyrektywy CSRD.

Cel D. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych nakierowanych na podwyższenie poziomu usług świadczonych przez firmy audytorskie poprzez:

- a) cykliczne publikowanie informacji o najczęściej stwierdzanych w trakcie kontroli nieprawidłowościach w działaniu firm audytorskich,
- b) prowadzenie dialogu z samorządem zawodowym biegłych rewidentów oraz rynkiem biegłych rewidentów i firm audytorskich w celu dalszego rozszerzenia współpracy, wymiany doświadczeń oraz tworzenia dobrych praktyk w zakresie prawidłowego funkcjonowania rynku,
- c) organizację oraz udział merytoryczny w konferencjach służących rozpowszechnianiu wiedzy z zakresu rewizji finansowej oraz świadomości społecznej dotyczącej roli biegłego rewidenta i znaczenia sprawozdania z badania sprawozdania finansowego,
- d) udostępnianie na stronie internetowej Agencji informacji przydatnych w bieżącej działalności firm audytorskich, ze szczególnym uwzględnieniem informacji umożliwiających przygotowanie do kontroli, zwracających uwagę na aktualne zagadnienia dotyczące działalności firm audytorskich oraz zmian prawa,
- e) wspieranie rozwoju zawodu biegłego rewidenta oraz podejmowanie współpracy w zakresie usprawniania dostępu do tego zawodu, w szczególności dotyczącej zmiany procesu naboru,
- f) podejmowanie działań związanych z popularyzacją wiedzy o systemie nadzoru i funkcjonowaniu firm audytorskich wśród kandydatów na biegłych rewidentów,
- g) utrzymywanie dialogu z firmami audytorskimi poprzez organizowanie tematycznych, cyklicznych i otwartych spotkań z firmami audytorskimi, w tym dotyczących procesu wdrażania rozwiązań w zakresie atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju,
- h) podejmowanie działań służących prawidłowemu wdrażaniu i funkcjonowaniu nowych standardów zarządzania jakością,
- i) podejmowanie działań informacyjnych dotyczących wymogów odnośnie sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju,
- j) bieżące informowanie o działalności Agencji,
- k) prowadzenie prac związanych z wydawaniem czasopisma naukowego „Rocznik Audytu i Rachunkowości”.

Zakładany rezultat:

Usprawnienie komunikacji Agencji z firmami audytorskimi oraz podniesienie poziomu wiedzy uczestników rynku z zakresu rewizji finansowej, w tym roli biegłego rewidenta wykonującego zawód zaufania publicznego, a poprzez to przyczynianie się do wzrostu bezpieczeństwa inwestorów i obrotu gospodarczego. Rozwój współpracy między Agencją oraz rynkiem biegłych rewidentów i firm audytorskich w zakresie budowania dobrych praktyk.